

menys aquí només en l'acc. menys abstracta (i amb matís un poc atenuat, com diem «no facis *malvestats*» parlant a una criatura, *les malvestats dels explotadors del bosc* etc.); mentre que, com a abstracte pur, resta medieval del tot (com sentí JCarner en el seu graciós pastitx lingüístic *La Malvestat d'Oriana*); a Eiv. resta amb l'acc. «malícia» (PzCabr., cf. *AlcM*); d'on l'adjectiu *malvestós* 'malèvol, bròfec, malignant' (*AlcM* sembla mal entès): «En Bernat, que estava ric i ple, però era molt cricany i un si és no és curt de gambals; i encara era més cricanya sa dona d'aquell germà, i tan envejosa i *malvestosa* que, per no donar, no donava ni es bon dia a ningú», JnCastelló (*Rond. Eiv.*, 68). *Malvestant*, -*tança*.

¹ A propòsit d'això no seria de més tenir present que, també en un cas de condicions morfològiques especials, com el de les 5tes. persones en -*ris* (> -*u*, o bal. -*ix*) hi ha hagut resultats divergents, sobretot en cronologia. — ² De *malvar* es derivà un *malvamiento* que hom cita en dos documents (1376, 1504), *ArchFilArag.* x, 253, però justament el fet de ser documents de Jaca denuncia la maldestra imitació occitana, en aquella zona tan porosa a les intrusions de la llengua literària veïna. — ³ Sembla que s'usa localment en el valencià fronterer, vist que Escrig 1851 recull «*malvar*: corromper, depravar, viciar, alterar», i que Escrig era de Lliria, parlar local on suposem que s'usa, car de fet jo he sentit «hui tot se *málba*» (1962), si bé no a Lliria mateix, sinó, pitjor encara, a l'immediat poble de Cassinos, a la bella frontera lingüística.

Malvavisc, V. *malva* *Malvear*, V. *vici* *Malventó*, V. *vent* *Malventurós*, V. *venir* *Malver*, falta d'ortografia per *malbé* *Malvera*, V. *malva* *Malversació*, *malversador*, *malversament*, *malversar*, V. *vessar* *Malvesar*, V. *avesar* (VICI) *Malvesc*, V. *malva* *Malvesia*, V. *malvasia* *Malvestança*, *malvestant*, *malvestat*, V. *malvat* *Malvestir*, -*it*, V. *vestir* *Malvestós*, V. *malvat* *Malveure*, V. *veure* *Malvi*, V. *malva* *Malviatge*, V. *mal* i *haver* *Malvina*, V. *malva* *Malvinatge*, V. *mal* i *haver* *Malvinera*, *malvis*, V. *malva* *Malvist*, V. *mal* i *veure* *Malviure*, *malvivent*, V. *mal* i *viure* *Malvolença*, *malvolent*, *malvoler*, V. *voler*

MAMA, 'mare', fam., del ll. MAMMA id., i 'mame-lla'; en aquesta última accepció és mot de llenguatge infantil i del científic (imitat aquest per via sàvia). □ 1.ª doc.: encara que no en tenim documentació fins al S. XVI ja era dels orígens; *mamella* no menys, i ja en escrits del S. XIII.

«*Mama*: mare de infants: *mamma*», Busa-N. 1507 (D-v-1); «*Mama*: nom ab que les criatures anomenan a sa mare», Belv.; «*mames*: mamelles, en el ms. d'un cirurgià de Bnà. 1736», DAg.; com a vocatiu dirigit a la mare per les criatures i nois havia estat general fins endavant del S. XIX i resta i restarà en ús: a finals del S. XIX molta gent de la classe alta els ensenyà l'afrancesat *mamá* (a Mall. *mamái*); però àdhuc a Barcelona, i en el primer quart del xx, ho mantenien bastantes

famílies, rebutjant *mamá* com una afectació francesa i castellana (testimoni la meua). *Mames* per a l'òrgan, en català ha sonat sempre merament tècnic o com a expressió acriaturada; a les Illes s'aplica popularment als animals: «Digau: ¿quin és s'animal / que no té *mames* i cria, / an es viu dóna aliment / i an es morts dóna alegria?», endevinalla de l'abella men. (Camps Merc., *Folk.* I, 261, 270); AMAlcover (BDLC IX, 237) ho posa per 'mame-lla' en el Vocab. del Cabrum de Manacor (BDLC IX, 237).

¹⁰ El mot viu per a l'òrgan, i el d'ús general i popular, ha estat sempre *mame-lla* en la nostra llengua, provinent del ll. MAMILLA; i ja el tenim en algun punt de les *VidesR*: «manà que hom li tortorés les *mamelles*», p. 65 v. 2, n. 6; 66, v. 1, n. 94. En les Grans Cròniques, quan parlen de les Vespres sicilianes: «en la ciutat de Palerm --- lo dimarts de la festa de Pascha, les gens --- anaven defore de la ciutat a una esglaya: --- una compa<n>ya de ribauts francès qui eren de la cort de Carles, qui estaven en Palerm per eyl, e --- van-se acostar a les dones, e metien lurs mans a les *mameles* de les dopes; e los marits --- laxen-se córrer --- als francescs, e cridaren: —A mort ---! --- e puyt trameseren lurs missatges a la ciutat de Messina ab aytals paraules --- Fem-vos saber que --- nós avem espoliada nostra terra --- dels devorables serpens qui-ns englutien --- e tiraven lo layt de les *mameles* de nostres mulers e de nostres files, e les devoraven sens mercè ---», Desclot (§ 81, NCl. III, 72.16, 74.10).

³⁰ Afrodita, Satan, Magdalena...: «Si algú los mirarà les *mamelles* --- amaguen-les corrent», BMetge (*Somni* III, NCl., 127.25, de nou 128.2); «la Viuda --- començà-li de fer un tal conort --- no podent-me'n aconortar vehent --- haver fetes tantes --- cavalleries com la mercè vostra ha fetes per persona qui-u té poc --- stimat, amant més plom que or --- amadora de tota desonestat --- que per prec ni menaces star no se'n vol --- què faré? no trobe remey que ajudar-me puga: ab aquestes *mamelles* (les quals se tragué de fora perquè Tirant les véis) he donat a *mamar* a aqueixa senyora! —e tingué-les axí per bon spay mostrant que ab les lamentacions --- les se havia oblidades d'estojar ---»; «Plaerdemavida --- pres la mà de Tirant e posà-la sobre los pits de la Princesa, e aquell tocà-li les *mamelles* ---», JnMartorell (Ag., §§ 269, 218; III, 227, 81); JMarc, rims 370, 1362; «PARTS DEL COS: los pits: pectus; *la mamella*: mamma; *mame-lla chica*: mamilla, mammula; cosa que té *mamelles*: mammosus --- lo que és debax les *mamelles* a fins a mig ventre ---», OPou (*TbPu.*, 250).

Resta viu pertot i, pertot pronunciat amb *é* (a desgrat de la f llatina, per influència de -*ELLA* majoritari). Només en part del domini romànic i europeu li eixí el concurrent *seta*, que en part s'aplicà a la mamella (cast. etc.), en part al mugró, en part al verb 'mamar' (fr. *tétin*, *téter*, germ. *TIITA* > al. *zitze* etc.), però això restà estranger a quasi tot el domini català, amb una excepció dialectal única: perquè aquesta no és deguda a estrangerisme es veu ja pel fet d'estar situada en el dialecte rossellonès, sense haver-hi hagut mai